

Høringsuttalelse om forslag til forskrift om rammeplaner for lærerutdanningene for trinn 8-13 fra Skrivesenteret

Skrivesenteret leverer sin uttalelse på bakgrunn av høringsdokumentene i de foreliggende forslagene til forskrifter om rammeplaner for lærerutdanningene for trinn 8 til 13. I denne høringsuttalelsen vil vi legge vekt på trekk som har særlig relevans for Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning, mens trekk som ikke direkte berøres av vår virksomhet ikke vil bli kommentert.

I Rapport for utvalgsarbeidet fremheves målet for arbeidet med de reviderte rammeplanene for lærerutdanningene som følgende: Rammeplanene «skal svare på behovene på ungdomstrinn og i videregående opplæring for god og grunnleggende lærerkompetanse og danne et godt grunnlag for videre kompetanseutvikling i yrkesutøvelsen.» Det betyr at den overordnede føringen for gruppen er at «Samfunnets og skolens behov for lærerkompetanse er styrende».

I skolen i dag er det et sterkt behov for lærerkompetanse om å utvikle elevenes språklige ferdigheter i muntlig, lesing og skriving. Forutsetningen for å forstå hvordan disse ferdighetene kan utvikles i skolens ulike fag, er at lærerne har innsikt i sammenhengen mellom å skrive, snakke og lese og læring. I dag foregår det et systematisk arbeid i skolen med vurdering for læring og i utvikling av grunnleggende ferdigheter i alle fag. Det systematiske arbeidet med vurdering for læring og lese- og skriveopplæring vil kunne stanse opp og svekke skoleutvikling og elevenes læring hvis vi ikke innarbeider systematiske krav i lærerutdanningene fra 8-13 om skrive- og leseopplæring.

Konsekvensen av denne mangelen er katastrofal fordi rammeverket, slik det nå fremstår, ikke vil kunne ivareta det reelle behov for kompetanse hos lærerne for å kunne støtte elevenes faglige utvikling i skriving og lesing på tvers av fagene. Dette er bakgrunnen for at grunnleggende ferdigheter er skrevet inn i alle fag i Kunnskapsløftet. Behovet for en tydeliggjøring av de grunnleggende ferdighetene har også ført til den revisjonen av læreplanene i Kunnskapsløftet som pågår nå.

Grunnleggende ferdigheter er ikke et tilfeldig trekk ved dagens læreplan. Kunnskapsløftet er blitt karakterisert som en literacy-reform i norsk skole fordi læring i fagene ikke kan ses uavhengig av det å snakke, lese og skrive relevant i fagene. Hvis vi skal lykkes med lærerutdanning, må vi bygge en kompetanse hos nyutdannede lærer der de settes i stand til å fremme elevenes skrive- og leseopplæring for å kunne utvikle elevenes forståelse av faglig kompliserte sammenhenger. Det vil kunne fremme elevenes muligheter til å vise fram sin egen kompetanse og forståelse om faglige emner, gjennom samtaler, lesing og skriving. Dette er kjernen i Kunnskapsløftet som en moderne utdanningsreform.

Dette gjør at Skrivesenteret mener at rammeplanen ikke dekker det mest sentrale trekket ved læreplanene vi har i dag. Kunnskap om skriving og lesing vil også forbli en felles utfordring i framtidens skole, og det er ikke knyttet opp mot en tidsavgrenset læreplan. Det er viktig å understreke at det er en utbredt misforståelse når man forstår begrepet «grunnleggende ferdighet» som å dekke elementære ferdigheter som primært skal utvikles i barneskolen. Det er nærliggende å knytte det eksisterende høringsutkastet til en slik misforståelse av begrepet. Behovet for en fagspesifikk lese- og skriveopplæring er minst like viktig i ungdomsskole og videregående opplæring. Vi vet også at det er lite eksplisitt lese- og skriveopplæring på disse trinnene etter evaluering av Kunnskapsløftet, både fra ILS/NIFUSTEP og fra Nordlandsforskning. Desto mer problematisk er mangelen på føringer i rammeplanen slik den nå foreligger siden dette kan bidra til en svekket lese- og skriveopplæring på tvers av fagene i skolen.

Det er også mangelfullt når det i Rapport om utvalgsarbeidet argumenteres for å utelate momentet med grunnleggende ferdigheter fordi begrepsbruken i KL-06 er tidsbundet. Behovet for å sikre et systematisk arbeid med lese- og skriveferdigheter blir like sentralt i rammeplanen for lærerutdanningen for 8-13 enten begrepet som blir brukt er grunnleggende ferdigheter eller nøkkelkompetanse, i pakt med DeSeCo-dokumentet. Skrivesenteret finner derfor slutningen i det følgende svært problematisk: «Grunnleggende ferdigheter er ikke nevnt spesifikt i utbyttebeskrivelsene. [...] Utvalget har derfor forsøkt å la utbyttebeskrivelsene være såpass overordnede at de kan bli stående over lengre tid.» Her er det noen forutsetninger som ikke er i samsvar verken med det som ligger til grunn for Kunnskapsløftet, eller skolenes og Skrivesenterets opplevde behov for kompetanseutvikling i skolen. De nye rammeplanene for GLU, både i 1 til 7 og i 5 til 10, har på denne bakgrunn satt inn mål for lærerstudentenes kunnskaper om elevenes utvikling av grunnleggende ferdigheter i lærerutdanningene for grunnskolen. Dette må også gjøres i de foreliggende rammeplanene slik at det er en nødvendig faglig kompetanse om grunnleggende ferdigheter også i lærerutdanningene for 8-13 trinn gjennom hele skoleløpet.

Denne ferdigheten i og om grunnleggende ferdigheter må settes inn i alle de fem forskriftene for rammeplaner. Skrivesenteret foreslår at krav til kunnskap om grunnleggende ferdigheter formuleres med spesifikke utbyttebeskrivelser innenfor området «Ferdigheter». Følgende formulering foreslås derfor satt inn i alle fem planer:

Kandidaten

- kan identifisere og arbeide systematisk med grunnleggende ferdigheter i faget

Skrivesenteret

Trondheim 29.11.2012

Arne Johannes Aasen (leder) og Sture Nome (rådgiver)